

Pořady, které připomenou první světovou válku, ve vysílání České televize

Sarajevo

Raport o velké válce

Naše velká válka

37 dní od atentátu k válce (1-3)

Malé ruce ve velké válce

Velká iluze

Sarajevský atentát

Na západní frontě klid

Evropa tančila valčík

Kde řeky mají slunce

1914 – 1918

Konec přehlídky (1-5)

Poslední Habsburk na českém trůně

František Josef I. – Soumrak habsburské dynastie

Hon na císařské křižníky: Karavana námořníků

Hon na císařské křižníky: Poslední loď

Psí vojáci

Vzducholodí nad zákopy 1. světové války

Deníky 1. světové války

Sarajevo

sobota 28. 6., ČT2

Německo-český koprodukční film, na němž se podílela Česká televize, se soustředí na vykreslení znepokojivé situace člověka, který vidí pravdu, ale nedokáže zastavit tok dějin, ba je dokonce konfrontován s přímými důsledky vývoje, který, jak doufá, se mu podaří zvrátit.

Dne 28. června 1914 došlo v Sarajevu k atentátu na rakousko-uherského následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este a jeho ženu Žofii z Hohenbergu, což bývá považováno za spouštěč první světové války. Výpravny koprodukční projekt Sarajevo, 1914 se nezabývá samotným atentátem, ale přináší dramaticky přibarvený pohled na události bezprostředně následující, které ovšem byly oficiálními dějinami potlačeny. Ačkoli atentát zcela jednoznačně provedl Srb, scénář se zabývá možnou konspirací v pozadí celého aktu sahající až do vysokých míst v Rakousko-Uhersku a Německu. Právě tyto okolnosti odhaluje soudní vyšetřovatel Leo Pfeffer během výslechů střelce Gavrila Principa i jeho spolupracovníků. Nicméně jak záhy zjistí, na pravdu není nikdo z oficiálních míst zvědav, a to nejen proto, že jsou rakousko-uherská a německá oficiální již příliš zabraní do plánování války se Srbskem ještě před tím, než by Pfefferovi zadané vyšetřování potvrdilo, že za atentátem stála srbská vláda. Tlak velkých dějin a jejich inscenátorů záhy sám na sobě pocítí i zásadový Pfeffer.

Raport o velké válce

Dvanáctidílný dokumentární cyklus vznikl v ostravské tvůrčí producentské skupině Lenky Polákové, autorem projektu je režisér a scenárista Pavel Štingl, který přizval ke spolupráci další dokumentaristy - Petra Zárubu, Petra Kotka, Tomáše Petráně a Jakuba Taberyho. Role průvodce se ujal vojenský historik Eduard Stehlík.

Raport o Velké válce je dokumentární kronikou tvořenou do značné míry zážitky českých vojáků. Dozvuky válečného konfliktu, kterého se zúčastnili, ovlivnily chod celého 20. století. Češi do pětiletých bojů aktivně zasáhli. Zprvu výhradně v uniformách Rakousko-Uherska, posléze i v šatu zahraničního legionářského vojska. Tým tvůrců vedený Pavlem Štinglem požádal o pomoc při realizaci projektu odborníky z Vojenského historického ústavu a Vojenského historického archivu. Vedle nich dokumentaristé spolupracují také s předním českým historikem prof. Robertem Kvačkem, který pamětnická vzpomínání zasazuje do dobového rámce a frontových souvislostí. Televizní dokumentaristé se ovšem nepohybují jen mezi archivními regály, muzejními vitrínami, či v domácnostech respondentů, natáčeli také v místech tehdejších bojů.

Naše velká válka

Třináctidílný cyklus určený zpravodajského programu ČT24 vzniká pod vedení kreativní producentky Andrey Majstorovičové. Moderátorem dokumentů je Přemysl Čech, režisérem Charilaos Karadžos.

37 dní od atentátu k válce (1-3)

od pondělí 30. 6. do pondělí 14. 7., ČT2

Třídílné docudrama popisuje 37 dní, jež uplynuly od sarajevského atentátu do vyhlášení 1. světové války v létě roku 1914.

Poté, co mladý bosensko-srbský aktivista zastřelil následníka rakousko-uherského trůnu Františka Ferdinanda d'Este a jeho manželku Žofii, rozpoutal se v evropských velmocích počátku 20. století nezadržitelný kolotoč, který nakonec vyústil ve vyhlášení 1. světové války. Proč se britskému ministrovi zahraničí Siru Edwardu Greyovi přes veškerou snahu nepodařilo udržet mír? Bylo vůbec možné přesvědčit bojovně naladěné Prusy v čele s císařem Vilémem II. a náčelníkem generálního

štábu Helmuthem von Moltke, aby z útoku proti habsburské monarchii nevyvozovali závěry a nechali Vídeň, ať si své účty se Srbskem vyřídí sama? Je 28. června 1914 a Británie odpočítává posledních 37 dní míru. Hraný dokument představí hlavní hybatele evropského dění v předvečer začátku Velké války a osvětlí, že rozpoutání konfliktu rozhodně nebylo dílem náhody.

Malé ruce ve velké válce

Cyklus o dětech, které svá nejkrásnější léta prožily uprostřed 1. světové války.

Osmidílný seriál přiblíží zákulisí konfliktu netradičně z pohledu dětí, prostřednictvím jejich deníkových zápisků, které psaly buď spontánně, jako reakci na dění kolem, nebo byly vyzvány ve školách, aby popsaly své zážitky a pocity. Seriál je určen dětem od osmi let. Přiblížit dětem konflikt se pokusí zjednodušením jazyka a názorným vysvětlením obtížnějších pojmů.

Velká iluze

neděle 29. 6., ČT art

Erich von Stroheim a Jean Gabin v jednom z nejslavnějších protiválečných filmů. Film o odvaze, cti a válce režíroval Jean Renoir.

Dva francouzští důstojníci, kapitán De Boildieu a poručík Maréchal jsou sestřeleni nad bojovou linií nepřítele a posláni do zajateckého tábora. Součástí jejich monotónního života, v němž převažují marné snahy, jak zabít čas, jsou také sny a naděje na útek. Díky vzájemnému porozumění s ostatními vězni pomáhají budovat tajný podzemní východ. Osud je k nim však nemilosrdný. Den před plánovaným útekem dochází k přesunu zajatců... Hlavní myšlenkou Renoirova snímku je víra v dorozumění lidí různých národů, vzdělání, společenské třídy a vyznání. Hrají: Jean Gabin, Pierre Fresnay, Erich von Stroheim, M. Dalio, G. Modot, J. Becker a další. Režie: Jean Renoir

Sarajevský atentát

úterý 1. 7., ČT2

Česko-jugoslávský film o událostech před vypuknutím I. světové války.

V létě 1914 pořádá rakousko-uherská armáda rozsáhlé manévry nedaleko hranic s nepřátelským Srbskem, na území Bosny, která se před několika lety stala součástí mocnářství. Následník rakouského trůnu František Ferdinand d'Este se jako vrchní inspektor rakousko-uherské armády chystá odjet do Bosny i se svou ženou Žofií Chotkovou. Zatímco se František pře o detaily cesty se svým strýcem, císařem Františkem Josefem I., připravuje se proti němu atentát. Bosenští nacionalističtí vlastenci, kterým se podařilo emigrovat do Srbska, se cvičí v používání střelných zbraní a granátů. Trojice mladých bosenských Srbů se poté vydá do Sarajeva, kde má František Ferdinand podle plánu svou cestu ukončit. Jejich cílem je svrhnout tyrana a pomoci tak Bosně k nezávislosti. Jenže situace mezi evropskými mocnostmi je už několik let napjatá právě kvůli jejich územním nárokům na Balkánu. Čin, který se nakonec podaří dokonat, se tak stane záminkou pro rozpoutání největšího válečného konfliktu v dosavadních dějinách...

Na západní frontě klid

sobota 5. 7., ČT2

Ze školních lavic rovnou do zákopů první světové války. Britsko-americký film z roku 1979, natočený podle slavného protiválečného románu Ericha Marii Remarquea.

Román Na západní frontě klid patří ke klasickým dílům světové literatury. Filmový přepis, jež natočil známý americký režisér Delbert Mann se drží Remarqueovy předlohy a přesvědčivě tlumočí její naléhavé protiválečné poselství. Pro českého diváka je zajímavé, že snímek vznikl v celém rozsahu v exteriérech severočeského Mostu. Film na Západní frontě klid získal v roce 1980 cenu zahraničních novinářů v Hollywoodu - Zlatý glóbus za nejlepší televizní drama. Film uvádíme s původním českým dabingem v překladu Oldřicha Černého, režii Zdenka Sirového a s Michalem Pavlatou v hlavní roli.

Hrají: R. Thomas, E. Borgnine, D. Pleasance, I. Holm, P. Nealová, N. Millerová a další. Režie: Delbert Mann

Evropa tančila valčík

úterý 8. 7., ČT2

Historický film na motivy stejnojmenného románu Miloše V. Kratochvíla o třech císařích a událostech před první světovou válkou.

Film režiséra Otakara Vávry z roku 1989 je pohledem do zákulisí tří evropských dvorů a zachycuje klíčové události, které předcházely do té doby největšímu konfliktu v dějinách lidstva - první světové válce. Německý císař Vilém II., od narození těžce handicapovaný, si léčí komplex méněcennosti pózou neohroženého vojevůdce. Svými uzurpátorskými metodami terorizuje vlastní dvůr a znepřátelí si i nejbližší příbuzné. Je to on, kdo donutí rakousko-uherského císaře k vyhlášení války po atentátu na Ferdinanda d'Este. Staříček František Josef I. podlehne nátlaku i přes svůj odpor k militarismu a lpění na absolutistickém řádu. Neblaze působí i poslední ruský car Mikuláš II., podléhající fanatismu a intrikám své ženy. Dějinné události jsou ve Vávrově filmové rekonstrukci rámovány příběhem českého archiváře ve Vídni Václava Kavana. Film spojuje fikci s historickými fakty; byly v něm použity i dobové dokumentární záběry. Hrají: Jiří Bartoška, Rudolf Hrušínský, Zora Jandová, Jürgen Frohriep, Andrej Rostockij a Josef Vinklář a další. Scénář: M. V. Kratochvíl a O. Vávra. Kamera: A. Barla. Režie: Otakar Vávra

Kde řeky mají slunce

úterý 15. 7., ČT2

...a kde má každý lidskou tvář. Český film Václava Kršky na motivy románu Marie Majerové Nejkrásnější svět z roku 1961.

Mladička Lenka Bilanská je nejmladší ze čtyř dětí venkovského mlynáře. Lakomý a surový otec vládne rodině tvrdou rukou. Jelikož však pro všechny představuje jediný zdroj obživy, nikdo si netroufne postavit se mu na odpor. Zlomená stárnoucí manželka promíjí mlynáři i vášeň pro alkohol. Snáší i týrání, jen když rodinné úspory rostou. Starší dcery se touží co nejrychleji vdát a vymanit se z otcova vlivu, slabošský syn Antonín zase čeká, až stárnoucímu otci dojdou síly a on převezme vládu nad rodinným řemeslem. Jen nadaná a sečtělá Lenka si dovede představit důstojnější způsob života. Zamilovala se do pokrokově smýšlejícího Borka, který se před časem usadil v Praze. A právě na útěku z domova, cestou ve vlaku do Prahy, si Lenka vybavuje všechny okolnosti, které ji přiměly opustit dusné rodné hnízdo. Jenže se píše rok 1914, začíná první světová válka a vlak je plný mladých i starších mužů, povoláných do zbraně. Hrají: Z. Fišárková, M. Myslíková, J. Tichá, K. Hlušíčka, B. Vrbský, M. Waltrová, J. Pohan, L. Munzar, V. Besser, G. Vránová a další. Scénář: V. Krška a J. Cirkl. Kamera: J. Illík. Režie: V. Krška

1914 – 1918

pondělí 21. 7., ČT2

Počátkem léta roku 1914 ještě nikdo netušil, jaká tragédie se skrývá za dveřmi. Francouzský dokument nabízí působivou výpověď prostého vojáka o válce, která měla být navždy tou poslední.

První světová válka si vyžádala desítky milionů mrtvých či zmrzačených vojáků. Ti, co přežili, se již nikdy nezbavili vzpomínek na zákopy plné nemocí a špíny, zimu i všeničící jarní tání, nasazení bojových plynů a bezmocnou touhu řadových vojáků ukončit z jejich pohledu nesmyslné boje. Jak vnímali politické i válečné dění muži, kteří šli na frontu s vlasteneckým nadšením? A měla pro ně po

čtyřech letech slova jako vlast, povinnost, čest, hrdinství, nenávisť ještě nějakou cenu? Nebo tyto vznešené pojmy zůstaly pohřbeny v ruinách války, jež měla ukončit všechny další.

Konec přehlídky (1-5)

od pondělí 28. 7., ČT2

Žijí, milují a intrikují, zatímco se neodvratně blíží první světová válka a staré jistoty se hroutí. Britský pětidílný seriál z roku 2012 podle scénáře Toma Stopparda.

Řadou cen ověčená minisérie vznikla podle scénáře renomovaného britského dramatika a scenáristy českého původu Toma Stopparda, který do televizní podoby převedl stejnojmennou románovou tetralogii Forda Madoxe Forda. Děj diváky zavádí do přelomového období britské historie, vymezeného roky 1908 -1918, během něž pohodlné jistoty starého světa podlehly chaosu a zmaru v zákopech první světové války. To vše tvoří pozadí pozoruhodného příběhu lásky a zrady, na jehož počátku si anglický aristokrat Christopher bere za ženu Sylvii, krásnou ale proradnou mladou dámu z vyšších kruhů, která čeká dítě, jež může, nebo nemusí být jeho. Christopher je rozhodnutý zůstat ke své ženě loajální navzdory řadě nevěr. Jeho život však změní setkání s Valentine, neohroženou mladou sufražetkou. Sérii kromě špičkové úrovně zpracování zdobí vynikající herecké obsazení. Hrají: Benedict Cumberbatch, Rebecca Hallová, A. Clemensová, M. Richardsonová, R. Everett, J. McTeerová, S. Graham, A.-M. Duffová, R. Allam, R. Sewell, N. Dennehy, T. Mison, T. McMullan, M. Sinclair a další. Režie Susanna Whiteová

Poslední Habsburk na českém trůně

neděle 6. 7., ČT2

Dokument o životní cestě posledního rakousko-uherského panovníka, císaře Karla I.

Dokument brněnského studia České televize seznamuje s pohnutým osudem posledního císaře na trůnu rakousko-uherské monarchie, císaře Karla I. Od jeho dětství, přes studia, vojenskou službu, kterou absolvoval převážně v českých zemích, až po sňatek se Zitou až po dva marné restaurační pokusy a předčasné úmrtí. Životní příběh panovníka, s jehož krátkým působením na trůnu je spojen zánik mocného Rakousko-Uherska v roce 1918.

František Josef I. – Soumrak habsburské dynastie

neděle 13. 7., ČT2

Dokumentární pořad brněnského studia České televize, založený na řadě málo známých obrazových dokumentů i dobových filmů.

Císař František Josef I. je pro většinu současníků symbolem zaniklé rakousko-uherské monarchie. Pro mnohé je směšnou figurkou, kterou proslavil Haškův Švejk, staříčkým mocnářem, Frantou Procházkou, který to s námi Čechy nikdy moc dobře nemyslel. Často se zapomíná, že nebyl vždy tak starý, jak povětšinou žije v našem povědomí, a že vlastně začal svou předlouhou vládu jako osmnáctiletý mladík. Jaký vlastně byl skutečný František Josef I.?

Hon na císařské křižníky: Karavana námořníků

neděle 13. 7., ČT2

Německá dokumentární rekonstrukce vypráví o křižníku Emden, který potopil v roce 1914 v Indickém oceánu desítky britských lodí. Když byl nakonec zničen, zbytek jeho posádky se celý rok probíjel domů.

Krátce po vypuknutí první světové války se německý admirál von Spee rozhodl stáhnout do vlasti celou východoasijskou eskadru, ohroženou mnohem silnější britskou flotilou. Na místě zanechal jedinou loď - křižník Emden - která měla krýt ústup eskadry a útočit na britské obchodní lodě. Nakonec byla zničena u Kokosových ostrovů a zachránilo se jen 50 námořníků, kteří v té době byli na

ostrově. Čekalo je putování Indickým oceánem až do Arábie, kde se po vyčerpávající cestě pouští nakonec dostali k hidžázské železnici a přes Turecko do vlasti.

Hon na císařské křižníky: Poslední lod'

neděle 20. 7., ČT2

Německá dokumentární rekonstrukce o pronásledování německého křižníku Dresden, který jako poslední unikal britskému námořnictvu po bitvě u Falklandských ostrovů.

Ve vodách u západního pobřeží Jižní Ameriky se v roce 1915 odehrál legendami opředený příběh německého křižníku Dresden, nejpronásledovanější lodě 1. světové války. U chilského přístavu Coronel se odehrála bitva mezi britskou a německou eskadrou, která skončila pro Angličany tragicky. Hlavní roli v jejich porážce sehrál křižník Dresden, který se proto stal cílem britské odvety. První lord admirality Winston Churchill vypravil těžce vyzbrojenou eskadru, aby pomstila porážku a obnovila britskou nadvládu v Tichém oceáně. V bitvě u Falkland byly německé lodě potopeny. Zachránila se jediná, Dresden. Německý křižník se stal britskou noční můrou a legendou současně. Teprve 14. března 1915 byl dostižen a potopen, čímž Britové pomstili porážku u Coronelu.

Psí vojáci

neděle 27. 7., ČT2

Dokument pátrá ve francouzských Vogézách po potomcích psích hrdinů, kteří za 1. světové války významně podpořili tamní vojsko v bojích proti německé armádě.

V zimě roku 1914 odolávali francouzští vojáci v nehostinném horském prostředí Vogéz německým snahám o průlom. V zákopech zasypaných sněhem prožívala pěchota pravé peklo. Dokonce i pro koně byly cesty nesjízdné. Jakákoliv přeprava potravin či munice nebo odvážení mrtvých nebylo možné. Poručík René Robert Haas a kapitán Louis Joseph Moufflet žili delší dobu na Aljašce, a tak dostali nápad využít pro armádní dopravní službu tažné psy. Po nezměrném úsilí se jim podařilo dovézt z Aljašky více než 400 psů a zřídit a vycvičit dvě dopravní čety. Ty pak až do konce války zásobovaly bojová stanoviště vysoko v horách a za každého počasí zajišťovaly převoz raněných. Polovina psů zahynula na frontě. Zbýlých se po válce ujali vojáci a místní lidé. Potomci psích hrdinů žijí ve Vogézách dodnes.

Vzducholodí nad zákopy 1. světové války

neděle 17. 8., ČT2

Neobvyklá filmová dokumentace bojišť Francie a Belgie 1. světové války.

Francouzská vzducholod' zmapovala frontu za 1. sv. války v roce 1919.

Deníky 1. světové války

od neděle 17. 8., ČT2

Hraný doku drama cyklus. Na základě pečlivě vybraných čtrnácti osobních deníků účastníků 1. světové války vznikla dokumentární koláž mapující období 1914 - 1918.